

การพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard (BSC)
The Development of Management Model for College under
The office of Vocational Education Commission Based on
Balanced Scorecard (BSC) Concept.

สุนันทา สังขทัตน์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard (BSC) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยบนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ และการบริหารตามแนวคิด Balanced Scorecard 2) ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard 3) ตรวจสอบและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard 4) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 340 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา การพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard ใช้รูปแบบสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for The Social Science) ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ PCA (Principal Component Analysis) และการหมุนแกนปัจจัยหลักด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interviews)

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard (BSC) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) มติด้านผู้เรียน 2) มติด้านกระบวนการภายใน 3) มติด้านการเงิน และ 4) มติด้านการเรียนรู้และการเติบโต

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

คำสำคัญ: การบริหาร, สถานศึกษา, อาชีวศึกษา, Balanced Scorecard

Abstract

The purpose of this research was to develop management model for college under the office of the Vocational Education Commission base on Balanced Scorecard (BSC) concept by descriptive research. The research procedures consisted of four stages as follows; 1) Studying by reviewing and synthesizing the documents article and researches concerning. Analyzing data to specify research conception base on the system approach management and Balanced Scorecard concept, 2) studying

and analyzing probability for the factor of management model for college under the office of vocational Education commission base on Balanced Scorecard concept, 3) checking and making the office of the Vocational Education Commission base on Balanced Scorecard concept, 4) checking the appropriate management model for college under the office of the Vocational Education Commission base on Balanced Scorecard concept. The samples were taken from administrators for college under the office of the Vocational Education Commission about 340 colleges. The respondents were the college directors. The instruments for collecting the data were opinionnair, semi-structural interview and checklist form. The statistic for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, factory analysis by principal component analysis method and varimax rotation and in-dept interviews.

The results of this research found that.

1. Components of management model for college under the office of the Vocational Education Commission base on Balanced Scorecard (BSC) concept consisted of four components which were 1) Customer perspective 2) Internal process perspective 3) Finances perspective and 4) Learning and growth perspective

2. The management model for college under the office of the Vocational Education Commission base on Balanced Scorecard (BSC) concept consisted of four components which were found appropriate, valid useful and accordance with conceptual framework.

Keyword: Administration, College, Vocational, Balanced Scorecard

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษาก็คือการสร้างกำลังคนให้มีคุณภาพ มีสมรรถนะและรองรับการพัฒนาประเทศตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาเพื่อมุ่งสร้างผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน พัฒนาเศรษฐกิจความเจริญก้าวหน้า และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันประเทศ ทั้งนี้ การจัดการด้านอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นองค์กรหลักในการผลิตพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพอิสระตอบสนองความต้องการกำลังคนในสถานประกอบการได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) แต่เนื่องจากการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาของประเทศยังมีปัญหา มีผลทำให้การจัดการอาชีวศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนสายปฏิบัติการในสถานประกอบการ ผู้เรียนสาย

อาชีพมีจำนวนน้อยลงเพราะทัศนคติและค่านิยมในการเรียนอุดมศึกษาทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่ตามที่ตลาดแรงงานต้องการเลือกที่จะเรียนต่อระดับสูงขึ้น จึงมีผลกระทบต่อสายการผลิตมีจำนวนลดลงทำให้เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังคนของตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551) นอกจากนี้กำลังคนที่ผลิตได้เป็นผู้ใช้เทคโนโลยีมากกว่าเป็นผู้ผลิตเทคโนโลยี คุณภาพด้านสมรรถนะพื้นฐานและวิชาชีพที่จำเป็นในการทำงานของผู้เรียนอาชีวศึกษาจากสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาบางแห่งไม่เป็นที่ยอมรับจากสถานประกอบการ ทั้งนี้สาเหตุมาจากปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา ประกอบกับภาพลักษณ์ ในการใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาทของผู้เรียนอาชีวศึกษาบางกลุ่ม ส่งผลต่อทัศนคติและการยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ทำให้แนวโน้มของผู้เรียนอาชีวศึกษาลดลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551)

ปัญหาของการบริหารจัดการอาชีวศึกษา และนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐก่อให้เกิดการปฏิรูปการจัดการอาชีวศึกษา เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ผลิตและพัฒนากำลังคนภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค ทั้งนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552: 15-18) ได้สรุปมาตรการในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้มี

คุณภาพ มีสมรรถนะและความรู้ ความสามารถ ดังนั้นสถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศ เพื่อไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สถานศึกษาอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ผู้เรียน ตลอดจน ชุมชน สังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน โดยสถานศึกษาจะต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านงบประมาณ ทรัพยากร วัตถุ เทคโนโลยี บุคลากร สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีกระบวนการจัดการโดยใช้แนวคิดเชิงระบบ (System Approach) (อำรุง จันทวานิช, 2547: 4-15)

ดังนั้นการบริหารจัดการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้มีความมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องมีรูปแบบ (Model) ในการบริหารให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านผู้เรียน และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบให้ครบถ้วนทั้งภายในภายนอกสถานศึกษาตอบสนองความต้องการในทุกๆ ด้านอย่างสมดุล องค์ประกอบของการบริหาร ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านกระบวนการทำงาน ด้านการเรียนรู้และการเติบโต และด้านผู้เรียน ซึ่งเป็นการบริหารอย่างสมดุลและครบถ้วนในทุกๆ ด้าน หรือเรียกว่า Balanced Score Card (BSC) โดยกำหนดมุมมองในด้านการบริหารต่างๆ

ที่ครอบคลุมการบริหารจัดการทั้งในด้านบริหารงานวิชาการ การเงิน บุคลากร และอื่นๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนอันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาที่ต้องการให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น ผู้เรียนมีคุณภาพมีคุณลักษณะพึงประสงค์ และการบริหารงานของสถานศึกษาเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard (BSC)
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์และเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้บริหารที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็น มีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้บริหารที่ใช้หลักการบริหารตามแนวคิด Balanced Scorecard และเอกชน จำนวน 9 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำแนวคิดที่มาจากความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผนวกกับแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อสรุปเป็นกรอบแนวคิดและข้อกระทงคำถามในแบบสอบถาม

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้บริหารตรวจสอบวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องและความตรงของเนื้อหา (ICO: Index of Item Objective Congruence) จำนวน 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องสถิติการวิจัย ทางด้านการวัดผลและการประเมินผล และนำแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อเพื่อเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 40 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cofficient-Alpha) ตามวิธีของครอนบัค

(Cronbach, 1974 : 161) นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการพิจารณาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปสอบถามความคิดเห็นประชากร ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.981

กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้อำนวยการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 415 คน

ระยะที่ 3 พัฒนา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบหลักการบริหารตามแนวคิด Balanced Scorecard

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 3 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaires)

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผลการวิจัย (Interview)

ซึ่งเครื่องมือแต่ละประเภทใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร กระบวนการบริหาร และแนวปฏิบัติ ในสถาบันการอาชีวศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบ และปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์แบบ ปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำข้อสรุปที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีในขั้นตอนที่ 1 และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒินำมา วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กำหนดเป็น ตัวแปรขององค์ประกอบ แล้วสร้างแบบสอบถาม วัดระดับความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ โดยการนำตัวแปรจากการวิเคราะห์ เอกสารและการสัมภาษณ์มาสร้างเป็นกระทง คำถาม ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อวัด ระดับความคิดเห็นด้านองค์ประกอบ โครงสร้าง และกระบวนการบริหารของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้ แนวคิด Balanced Scorecard

ขั้นตอนที่ 3 นำตัวแปรองค์ประกอบที่นำมาเป็นแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกรวัดและประเมินผล ทำการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขความเที่ยงตรง

เชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาคำนวณ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ (IOC: Index of Item Objective Congruence) (จิตราภา กุณฑลบุตร, 2550: 186) ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 40 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient-Alpha) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach, 1974: 161) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่า เท่ากับ 0.981 นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการ พิจารณาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำเครื่องมือไปสอบถามความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 415 แห่ง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสม ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) นำร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ แนวคิด Balanced Scorecard ที่ได้จากการ ศึกษาวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มี ประสบการณ์บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้เชี่ยวชาญ จากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยนำ ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard (BSC) ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบโดยใช้แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ถูกต้อง และความเป็นไปได้ รวมทั้งประโยชน์ในการนำไปใช้ และมีแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ได้ข้อวิพากษ์วิจารณ์อื่นๆ นำมาสรุปและปรับปรุงต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจำแนกตามองค์ประกอบของการบริหาร โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard

2. การวิเคราะห์ตัวแปรใช้การวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยหาค่า IOC สำหรับข้อคำถามในร่างแบบสอบถามกับองค์ประกอบตามแนวคิด Balanced Scorecard

3. การวิเคราะห์หาค่าระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for The Social Science) และวิเคราะห์องค์ประกอบตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser) ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ PCA (Principal Component Analysis) และ

หมุนแกนปัจจัยหลักด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) มีเกณฑ์เลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในองค์ประกอบตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่าแปรปรวนของตัวแปรที่มากกว่า 1 และถือเอาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของแต่ละตัวแปรขององค์ประกอบนั้นที่มีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป

5. การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard โดยการวิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการสังเคราะห์ข้อสรุปความคิดเห็นในด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและข้อวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) มิติด้านผู้เรียน 2) มิติด้านกระบวนการภายใน 3) มิติด้านการเงิน และ 4) มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 103 ตัวแปร ที่พบว่ามียุทธศาสตร์สำคัญจากการศึกษา และในแต่ละองค์ประกอบได้จัดเรียงลำดับตัวแปรตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) สรุปได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบมิติด้านผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา

ตามแนวคิด Balanced Scorecard มากเป็นอันดับที่หนึ่ง สามารถอธิบายค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) ของตัวแปรทั้งหมดได้ 31.624 มี 28 ตัวแปร โดยใช้กระบวนการจัดการบริหารตามแนวคิด ทฤษฎีเชิงระบบ (System Approach) คือ **ปัจจัยนำเข้า (Input)** ประกอบด้วย 1) นโยบายการศึกษาของรัฐที่ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค 2) หลักสูตรของสถานศึกษาที่ทำการเปิดสอนมีหลากหลาย 3) นโยบายการรับและการคัดกรองผู้เรียนของสถานศึกษา **กระบวนการ (Process)** ประกอบด้วย 4) เสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 5) ส่งเสริมการเรียนรู้งานอาชีพและการทำงานระหว่างเรียน 6) พัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์และมีสมรรถนะที่ตรงกับความต้องการของชุมชน สังคม และสถานประกอบการ 7) บริหารสถานศึกษาโดยมีผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 8) พัฒนาผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์และทักษะวิชาชีพ 9) ส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเพณี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 10) พัฒนาผู้เรียนด้านสื่อสาร ภาษา และเทคโนโลยี 11) พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน 12) ขยายการศึกษาาระบบทวิภาคีโดยมีการฝึกปฏิบัติงานให้มากขึ้น 13) พัฒนาระบบการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้กับผู้เรียน 14) จัดการเรียนการสอนมุ่งสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ 15) พัฒนาผู้เรียนด้านวิชาการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงงามในวิชาชีพ รวมทั้งด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ 16) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้หลากหลายและเพียงพอ

18) จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 19) ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนและสังคม 20) จัดการศึกษาโดยเน้นการปฏิบัติในสัดส่วนที่มากกว่าทฤษฎี 21) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะวิชาชีพตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยมีผลผลิต (Output) ประกอบด้วย 22) ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะและคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ 23) ผู้เรียนสำเร็จการศึกษามีจำนวนมากขึ้นเมื่อเทียบกับแรกเข้า 24) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดในอัตราที่สูงขึ้น 25) จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาได้งานทำในสถานประกอบการและศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้น **ผลลัพธ์ (Outcome)** ประกอบด้วย 26) ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ 27) ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการมีความพึงพอใจในสถานศึกษา 28) ผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการ

1.2 องค์ประกอบมิติด้านกระบวนการภายใน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิด Balanced Scorecard มากเป็นอันดับสอง สามารถอธิบายค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) ของตัวแปรทั้งหมดได้ 4.701 มี 27 ตัวแปร โดยใช้กระบวนการวัดการบริหารตามแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ คือ **ปัจจัยนำเข้า** ประกอบด้วย 1) นโยบายการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกับสถานประกอบการตอบสนองความต้องการในทุกประเภทสาขาวิชาชีพ 2) นโยบายการ

จัดการอาชีวศึกษาในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี 3) การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตาม พรบ. การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ให้จัดการศึกษาได้ทั้งในระบบ นอกระบบ และทวิภาคี 4) นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในการปรับปรุงคุณภาพ ค่านิยม และมาตรฐานการอาชีวศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) 5) กฎระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศของทางราชการที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ 6) ระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา 7) การกำหนดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา ประกอบด้วย 8) จัดทำหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นการบูรณาการการเรียนรู้และดำรงชีวิต 9) จัดทำความร่วมมือกับสถานประกอบการเพื่อพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะของแต่ละอาชีพ 10) จัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้ความรู้และทักษะในวิชาชีพเพื่อศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ 11) ดำเนินการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ และชุดฝึกที่ทันสมัยในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ 12) ดำเนินการทดสอบความรู้มาตรฐานวิชาชีพเพื่อรองรับคุณภาพผู้เรียน 13) ปรับปรุงระบบกระบวนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การบริหารงาน รวมทั้งนโยบายที่เหมาะสม 14) จัดวางโครงสร้างในองค์กรแบบกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

15) ดำเนินการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการระดับท้องถิ่น สังคม และสถานประกอบการ 16) พัฒนาเครือข่ายในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาชีพในชุมชนร่วมกับสถานประกอบการ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บ้าน สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ 17) พัฒนารูปแบบการประเมินตามสภาพจริงโดยการวัดประเมินตามสมรรถนะรายวิชาและสมรรถนะผู้เรียนที่กำหนดในหลักสูตรฐานสมรรถนะ 18) วางแผนกำหนดนโยบายดำเนินการร่วมกันกับเครือข่ายเพื่อผลประโยชน์ในการใช้ทรัพยากร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการพัฒนาซึ่งกันและกัน 19) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิต ประกอบด้วย 20) การจัดการศึกษาเป็นไปตามระบบการประกันคุณภาพที่เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพสถานศึกษา 21) การจัดการศึกษาเป็นไปตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ 22) ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยี เป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการกำลังคน และผลลัพธ์ ประกอบด้วย 23) สถานศึกษาได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานการศึกษา 24) ระบบเครือข่ายของสถานศึกษาเข้มแข็ง 25) ชื่อเสียงสถานศึกษาเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสถานประกอบการ 26) กิจกรรมและโครงการที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่างที่ดีได้ 27) สถานศึกษาได้รับรางวัลจากการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

1.3 องค์ประกอบมิติด้านการเงิน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิด Balanced Scorecard มากเป็นอันดับสาม สามารถอธิบายค่าร้อยละของความผันแปร (Percent of Variance) ของตัวแปรทั้งหมดได้ 3.629 มี 21 ตัวแปร โดยใช้กระบวนการบริหารตามแนวคิดทฤษฎี (System Approach) คือ **ปัจจัยนำเข้า** ประกอบด้วย 1) มีผู้เรียนเข้าศึกษาในสถานศึกษาทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. ตามจำนวนที่ต้องการ 2) มีการระดมทรัพยากรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ 3) มีนโยบายด้านงบประมาณและการสนับสนุนจากภาครัฐ 4) มีความพร้อมในด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ 5) มีระบบเครือข่ายศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ และภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณทรัพยากรในการจัดการศึกษากระบวนการประกอบด้วย 6) จัดทำและเสนอของบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 7) จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดสรรงบประมาณที่ได้รับอย่างเพียงพอ 8) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนทรัพยากร 9) ประชุมขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการบริหารวิทยาลัย คณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมกับแผนงาน โครงการ กิจกรรมในสถานศึกษา 10) ให้ความร่วมมือกับชุมชน สถานประกอบการในการจัดหางบประมาณและทรัพยากร 11) ดำเนินการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือเงินรายได้ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี 12) ใช้งบประมาณและทรัพยากรร่วมกัน

ของครูในการจัดการเรียนการสอน 13) วางระบบการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกับบุคคลและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน 14) ประยุกต์และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านการเงินและด้านการบริหารจัดการ 15) จัดหาอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สิ่งอำนวยความสะดวกปลอดภัยของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพทันสมัย และมีอายุการใช้งานอย่างยาวนาน **ผลผลิต** ประกอบด้วย 16) งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับเหมาะสมเมื่อเทียบกับแผนปฏิบัติการประจำปี 17) งบประมาณที่สถานศึกษาได้รับเพียงพอต่อการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ 18) การใช้จ่ายงบประมาณเทียบกับแผนปฏิบัติการตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 19) ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนผลิตต่อหัวของสถานศึกษาเหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ 20) สถานศึกษาใช้งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอและคุ้มค่าต่อการจัดการศึกษา **ผลลัพธ์** ประกอบด้วย 21) ระบบภาคี เครือข่าย ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นสามารถระดมงบประมาณและทรัพยากรเพิ่มการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 องค์ประกอบมิติด้านเรียนรู้และการเติบโต เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิด Balanced Scorecard มากเป็นอันดับที่สี่ สามารถอธิบายค่าร้อยละของความผันแปร ของตัวแปรทั้งหมดได้ 2.859 มี 27 ตัวแปร โดยใช้กระบวนการบริหารตามแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ คือ **ปัจจัยนำเข้า** ประกอบด้วย 1) มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรมและ

เทคโนโลยีของสังคม 2) นโยบายของรัฐในการสนับสนุนเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการจัดการเรียนรู้ 3) นโยบายการสร้างและพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย เพื่อบูรณาการและถ่ายทอดองค์ความรู้ 4) การเตรียมความพร้อมของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 5) มีคณะกรรมการสถานศึกษาและกรรมการบริหารวิทยาลัยที่มีความรู้ ความสามารถ ให้คำปรึกษาและบริหารงาน 6) มีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นจำนวนที่สามารถเลือกสรรให้ตรงความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงาน 7) มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและส่งเสริมต่อการเรียนรู้ กระบวนการ ประกอบด้วย 8) ผลิตและพัฒนา นักวิจัยสร้างเครือข่ายนักวิจัยทั้งในและนอกสถานศึกษา 9) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถสอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอนในสถานศึกษา 10) พัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้การศึกษาทัดเทียมกับนานาชาติ 11) พัฒนาระบบการจัดการความรู้ เพื่อส่งเสริมการทำงานตามพันธกิจของสถานศึกษา Organization Know lead Management (OKM) 12) สร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและนำประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพและประเทศชาติ 13) สนับสนุนอุปกรณ์สื่อสารการเรียนการสอนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้เหมาะสมและทันสมัยกับภาระงานการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ 14) บริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการ

ภาครัฐมีธรรมาภิบาล โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 15) พัฒนาระบบบริหารและการจัดการของสถานศึกษาเป็นการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน 16) พัฒนาบุคลากรตามความรู้และเทคโนโลยีวิชาชีพเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น 17) จัดระบบการดูแลบุคลากรของสถานศึกษาในด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ 18) จัดระบบสารสนเทศการสื่อสารและการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตประกอบด้วย 19) ครูสามารถผลิตสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้อย่างน้อยคนละ 2 เรื่องต่อปี 20) ครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษามีตำแหน่งทางวิชาการ (วิทยฐานะ) เพิ่มขึ้น 21) สถานศึกษาใช้อุปกรณ์สื่อด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว 22) จำนวนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเพียงพอ 23) สถานศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ **ผลลัพธ์** ประกอบด้วย 24) ครูและบุคลากรของสถานศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 25) สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 26) ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 27) สถานศึกษามีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้

แนวคิด Balanced Scorecard เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ระดับมาก

สรุป

ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำรูปแบบการบริหารตามแนวคิด Balanced Scorecard ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เนื่องจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในปัจจุบัน บริหารจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 เป็นการดำเนินการด้านการอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามุ่งเน้นผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาที่เพียงพอและสอดคล้องต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนและสถานประกอบการ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่มุ่งจัดการศึกษาวิชาชีพ ตามหลักสูตรสมรรถนะ และการบริหารจัดการสมัยใหม่โดยใช้สถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2554) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในด้านการผลิตการบริหารวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาร่วมมือในด้านการผลิตกำลังคนในระดับเทคนิคและระดับ

เทคโนโลยี การถ่ายทอดองค์ความรู้และการทำวิจัยร่วมกันพัฒนานวัตกรรมในการสร้างองค์ความรู้และสร้างสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ร่วมกับภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2547: 75-77) และพัฒนาสถานประกอบการเป็นที่เรียนรู้อย่างดี เพราะสถานประกอบการเป็นที่ปฏิบัติจริง เป็นที่ที่นักเรียนจะได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง มีงานทำ มีรายได้ไปในตัว (ประเวศ วะสี, 2548:18)

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีฝีมือเข้าสู่ตลาดแรงงานและอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม อันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเทศชาติโดยรวม จึงต้องมีรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมสอดคล้องกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทั้งนโยบายของภาครัฐและความต้องการของสังคม จึงต้องนำรูปแบบการบริหารที่ครอบคลุมการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งด้านการบริหาร วิชาการ การเงิน บุคลากร และอื่นๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนอันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในทุกๆ ด้านทั่วทั้งสถานศึกษา การบริหารตามแนวคิด Balanced Scorecard ที่มีการบริหารจัดการในมุมมองมิติต่างๆ 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านการเรียนรู้ และการเติบโต นำหลักการบริหารเชิงระบบมาบูรณาการในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิตผล และผลลัพธ์

มาบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีความตระหนักและพัฒนารูปแบบจากหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาอยู่แล้วเพียงแต่ยังไม่มีรูปแบบการบริหารที่ชัดเจนแน่นอน

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับ Sergio Vanni and et.al. (1992) ที่อธิบายว่า ทฤษฎีการบริหารการศึกษานั้นส่วนใหญ่ได้นำเอาแนวคิดทฤษฎีทางด้านอื่นๆ มาประยุกต์ใช้ค่อนข้างมากโดยเฉพาะจากทฤษฎีการบริหารธุรกิจ ดังนั้นการนำแนวคิดและหลักการบริหาร Balanced Scorecard ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีการนำมาใช้ในองค์การธุรกิจอย่างแพร่หลายมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เป็นการบริหารที่ครอบคลุมการบริหารจัดการใน ทุกๆ ด้าน โดยทั่วทั้งองค์การด้านการบริหารงานวิชาการ การเงิน บุคลากร และอื่นๆ ตลอดจนจนการมีส่วนร่วมของชุมชนอันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำ Balanced Scorecard มาใช้เป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการปรับปรุงสมรรถภาพการทำงานของสถานศึกษา เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในด้านผู้เรียน ระบบการบริหารภายในสถานศึกษา ด้านการเงิน และการบริหารทรัพยากรบุคคล ผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่ายจะต้องปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่วางไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของไพรินทร์ สมภพสกุล (2548) ที่พบว่า การนำ Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เป็นแนวคิดที่ช่วยในการแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ โดยมีการพิจารณา

กลยุทธ์ที่วางไว้ และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ เสริมศักดิ์ นิลวิสัย (2549) ที่พบว่า การนำระบบการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงานองค์การที่เรียกว่า Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้และได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งขนาดใหญ่ และชั้นนำว่าเป็นระบบการบริหารที่ช่วยในการแปลงวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติโดยมีการพิจารณากลยุทธ์ที่วางไว้ การบริหารโดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard (BSC) นี้เป็นการบริหารที่มองทุกด้านหรือทุกส่วนของสถานศึกษา ที่เป็นองค์การถือว่าเป็นระบบหนึ่งของสังคมใหญ่ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ภายในสถานศึกษาเห็นภาพเพื่อการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการ วางแผนการจัดการด้านโครงสร้างสถานศึกษา รวมทั้งการสั่งการและการควบคุมการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้สำเร็จผล โดยมีแนวคิดทฤษฎีการบริหารเชิงระบบที่สามารถนำมาบูรณาการประยุกต์ใช้ได้ โดยประกอบด้วยด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เป็นหลักการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาสู่คุณภาพได้

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard ในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หากสามารถนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวคิด Balanced Scorecard

ที่นำแนวคิดในมุมมองมิติด้านเรียน มิติด้านกระบวนการภายใน มิติด้านเงิน และมิติด้านการเรียนรู้อื่นๆ และเติบโตที่เป็นการบริหารจัดการให้สถานศึกษามีความชัดเจนในเรื่องวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียนในเชิงระบบที่เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงใน แต่ละมิติประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยการสร้างคุณภาพ โอกาส และความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง จะส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ระดับเทคโนโลยีมีคุณภาพ มีสมรรถนะเป็นที่พอใจของสถานประกอบการ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการกำลังคน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดสังคมแห่งปัญญา (Wisdom Society)

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). วิสัยทัศน์การอาชีวศึกษาใน 5 ปีข้างหน้า. วิทยาการจัดการปริทัศน์. ปีที่ 7: 71-77
- จิตราภา กุณชลบุตร. (2550). การวิจัยสำหรับนักวิจัยรุ่นใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด
- ประเวศ วะสี. (2548). การศึกษาเพื่อชีวิตข้อเสนอและยุทธศาสตร์ใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนัก New school.
- ไพรินทร์ สมภพสกุล. (2548). บริหารสถานศึกษาโดยใช้วิธี Balanced Scorecard งานปัจจุบัน. วารสาร. มกค. ปีที่ 22 ฉบับที่ 2; (พฤษภาคม-สิงหาคม): 3-8. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2553). นโยบายและแนวทางการปฏิบัติในการรับนักศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2554). ประวัติสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ: 12 พฤษภาคม 2554. เข้าถึงได้จาก: <http://www.mug.go.th/org/orghish.php>. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- เสริมศักดิ์ นิลวิสัย. (2549). การบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐด้วยการประเมินผลเชิงคุณภาพ. รายงานการวิจัยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยาลัยเขตปัตตานี.
- อำรุง จันทวานิช. (2547). แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่สถานศึกษาคุณภาพ. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Conbach. (1974). *Essential of Psychological Testing 3*. New York: harper & Row Publishes.
- Sergio Vanni T.J. et. At. (1992). *Education Governance and Administration*. Boston: Allyh and Bacon.